

Przedmowa

Od ukazania się piątego wydania *Leków w ciąży i laktacji* minęło 6 lat. Nowe opracowanie tej książki, szczególnie w zakresie koncepcji redakcyjnej standardowego dzieła, wskazane było nie tylko z tego względu. Autorzy przywiązują dużą wagę do jej sprawdzonych zalet, a mianowicie możliwości szybkiego pozyskiwania informacji i przejrzystości, kładąc jednocześnie nacisk na jej aktualność. Z tego powodu cała zawartość książki musiała zostać opracowana od początku, tak że można mówić o powstaniu nowego dzieła.

Jak wiadomo, około 85% wszystkich kobiet w ciąży przyjmuje leki. Z tego niemała część zażywa je w bardzo wczesnej ciąży, a więc w okresie, kiedy jeszcze o niej nie wiedzą. Jeśli chodzi o ryzyko przyjmowania leków w ciąży i okresie karmienia piersią, lekarze i pacjenci dowiadują się często z ulotki albo informacji fachowej tylko tyle, że dany lek jest niewskazany, albo może być stosowany tylko w ścisłych wskazaniach lekarskich. Takie sformułowania nie są jednak zbyt pomocne i pacjentki na wszelki wypadek powstrzymują się od przyjmowania koniecznego dla nich leku.

Nowe wydanie tej książki powinno stanowić przewodnik dla lekarzy w szpitalach i przychodniach, dzięki któremu kobiety w ciąży oraz położnice i kobiety karmiące piersią będą mogły uzyskać poradę i być odpowiednio leczone.

W części A („Leki w ciąży”) został przede wszystkim ogólnie omówiony rozwój oraz zaburzenia i wady rozwojowe.

W celu zrozumienia wzajemnych związków między zaburzeniami rozwojowymi okresu prenatalnego i wobec trudności wyłaniających się przy ocenie ryzyka stosowania leków w okresie ciąży, duże znaczenie ma wiedza na temat prawidłowego rozwoju ludzkiego i jego zaburzeń. Z tego względu kilka rozdziałów poświęcono rozwojowi embrionalnemu człowieka, mechanizmom powstawania zaburzeń rozwojowych oraz wrażliwości zarodka i płodu na czynniki toksyczne w okresie ciąży. Dotyczą one nie tylko różnych preparatów leczniczych, lecz także ekspozycji na chemiczne albo toksyczne czynniki, jak chemikalia przemysłowe albo artykuły spożywcze, jak również choroby przemiany materii i infekcje. Przedstawiono ponadto metody badania embriotoksyczności i stosowanie leków przed okresem ciąży.

Do tej części dołączono specjalny wykaz dla poszczególnych leków w okresie ciąży. Z kolei, żeby Czytelnikom ułatwić szukanie, pojedyncze leki uporządkowano analogicznie do Czerwonej Listy (Rote Liste - niemiecki wykaz preparatów leczniczych), tak jak we wcześniejszych wydaniach tej książki. W ten sposób, obszerne zestawienie leków i ich porównanie z Czerwoną Listą umożliwia wybranie najlepszego i dobrze tolerowanego w ciąży preparatu. Poza lekarzami, książka ta stanowi także wartościową pomoc dla farmaceutów udzielających konsultacji w aptekach.

W części B („Leki w okresie laktacji”) przedstawiono działanie leków na

kobiety w okresie poporodowym i na dzieci karmione piersią. Mleko matki jest nie tylko fizjologicznie optymalnym pożywieniem dla noworodka, ale przede wszystkim sam proces karmienia ma duże znaczenie dla późniejszej więzi matka–dziecko. Z tego względu powinno się zasadniczo wspierać chęć matek do karmienia piersią.

Co jednak robić, kiedy matka z powodu nagłej albo przewlekłej choroby skazana jest na przyjmowanie leków? Dla wielu leków dostępne są informacje na temat wpływu na dziecko po ich przeniknięciu do mleka matki. W ten sposób łatwiej można ocenić potencjalną szkodliwość dla dziecka. Brakuje jeszcze ciągle badań długoterminowych i dla wielu leków nie będą one także przeprowadzane w przyszłości. Z tego względu trudne jest też jednoznaczne stwierdzenie braku zastrzeżeń, ponieważ metabolizm leków u dziecka jest przynajmniej jakościowo

inny niż u matki. Przy dawkowaniu różnych leków trzeba więc ocenić, czy możliwe jest karmienie piersią. Podczas okresu leczenia matki ważna jest też obserwacja dziecka. W przypadku niektórych leków należy szukać alternatywnej terapii podczas laktacji, a jeśli nie jest ona dostępna, konieczne może być przerwanie karmienia.

Niniejsza książka umożliwia uzyskanie szybkiej i ścisłej informacji na temat terapii medycznej w okresie ciąży i karmienia piersią. Dzięki poruszanej tutaj tematyce można łatwiej uniknąć niepotrzebnego niepokoju ciężarnej.

Z taką myślą przewodnią autorzy życzą szerokiego rozpowszechnienia książki, żeby móc kompetentnie towarzyszyć kobietom w ciąży i położu oraz ich dzieciom.

Klaus Friese, Klaus Mörike,
Gerd Neumann, Adolf Windorfer

Przedmowa do wydania polskiego

Z przyjemnością przekazuję do rąk Czytelników podręcznik, jakiego brakowało na polskim rynku książek medycznych. Stanowi on kompendium wiedzy na temat bezpieczeństwa stosowania leków w okresie ciąży i laktacji. Adresowany jest przede wszystkim do lekarzy ginekologów-położników, neonatologów, pediatrów oraz farmaceutów. Mam nadzieję, że podane w nim informacje ułatwią podejmowanie trafnych decyzji co do sposobu leczenia kobiet ciężarnych i matek karmiących. Zdaję sobie sprawę, że mimo poczynionych starań w książce mogą się pojawić nieścisłości. Opinie i uwagi Czytelników z pewnością przyczynią się do usunięcia tych niedoskonałości w następnych wydaniach.

dr n. med. Tomasz Fuchs
Redaktor wydania polskiego